

Chỉ bằng mẹ con tem đẹp hình ảnh người phụ nữ hiền lành, phúc hậu đến cỡ này.

◻ Nam Phương Hoàng Hậu

Cách đây hơn nửa thế kỷ, đúng ra là vào khoảng những năm 1943-1946 gì đó, tôi đang chỉ là một chú bé nhà quê. Thế giới chung quanh tôi chỉ có mẹ và mấy chị. Nhưng không như bây giờ cách nào, tôi đã có nhìn thấy hình Hoàng Hậu Nam Phương trên mấy con tem. Chỉ bằng mẹ con tem đẹp hình ảnh người phụ nữ hiền lành, phúc hậu đến cỡ này. Hình ảnh con tem đó cứ như thế giới mãi trong lòng, trong ký ức chẳng quên được. Con tem như xiu hình một người phụ nữ, chít khăn vàng, áo dài. Quá như đẹp như n ra chân dung người đó, cũng quá như đẹp biết được con người. Vội mà hình ảnh đó có sức thu hút, đeo đuổi mãi cho đến bây giờ. Ký vãng sự vì có thì có thể quên. Nhưng dù tình cảm, niềm kính trọng người phụ nữ đó thì không. Hình ảnh qua con tem như bé to ra sự uy nghiêm, trang trọng, quý phái, nhưng dung độ hiền từ. Dôi mắt có vẻ buồn, Sơn mũi cao. Đẹp không chê vào đâu được. Vẻ đẹp kín đáo, nhưng có sức thu hút khó quên được. Hơn nữa người có tuấn tôi cũng được nhìn như thế. Nhưng nó lại không có cái nét kiêu kỳ hãnh tiến như những người sang trọng gì có. Như thế là con một có cái nhìn thoáng thoáng, dễ dàng. Hơn nữa người sau này nhìn như Hoàng Hậu sau cũng phải như những một đi: Hoàng Hậu có nét uy nghi, đoan trang và phúc hậu. Chỉ tôi buồn.

Sao Hoàng Hậu lại buồn thế...

Xin đến một chàng trai có một cô gái sinh thời 1937-1941 như cái kia niềm gặp gỡ Hoàng Hậu Nam Phương, viết trong tập san Dòng Khánh : Hànội, mái trường thân yêu. Được sĩ Nguyễn Văn Huy, và một năm ngoái đã viết lại cảm tưởng của mình như sau : * Ngày Bà Nam Phương đến thăm lớp, cô Thành Viên, giáo sư Pháp Văn và đến trên bậc giảng dạy tay đến tay Hoàng Hậu và tôi trên trên là các câu hỏi của Hoàng Hậu, không hề một chữ đến. Trong khi đó

Nguy n ti n Lãng, ng i đi cùng Hoàng H u mu n tâu g i g i v i Hoàng H u đ u qu xu ng đ t. Cô xin phép ti p t c gi ng. Hoàng H u đ gi ng và sau đó cho g i h c sinh gi i Văn l p là ch Nguy n th Th lên th ng cho m t b c nh do Hoàng H u ký tên. Thái đ đ ng hoàng c a cô đã gây cho chúng tôi m t ni m t hào chính đáng, trong lúc y chúng tôi cũng thích v đ p d u dăng Đông Ph ng và thái đ bình tĩnh không có v gì hách đ ch c a Nam Ph ng Hoàng H u*. M t trong nh ng h c trò có m t b a hôm y là cô Ngô th Ngà, nguyên giáo s Tr ng V ng đã cho bi t c m t ng : Mê cái v đ p d u dăng c a Hoàng H u và vì th sau này cô đ t tên cho m t cô con gái là Thu Ph ng, t c H ng mùa thu nh c nh đ n tên Hoàng H u Nam Ph ng, h ng mi n Nam.

Hôm nay ng i vi t i m t chút cu c đ i Bà mà hình nh Bà đang ng i tr c bàn máy. S bi t v Bà quá ít, m y mò sách v đ lo i, i c i ch này ch kia cũng ch là nh ng m nh v n r i r c, cũng không th y bóng dáng Bà đâu c . Cũng ch thu th p đ c nhi u nh m gì. Ng i đ i coi ra vô tình v i Bà đã đành, sách v s h c cũng v y.

Ngay trong h i ký c a vua B o Đ i, "Le Dragon d'Annam", (1) tôi đã i t đ i t i nhi u i n, ch th y loáng thoáng t trang 62 đ n 68 nói v cu c hôn nhân c a nhà vua h n là nói v Hoàng H u. Tôi đành lòng v i m t ít tài li u trong báo Indochine vào nh ng năm 1942-43-44 v i vài bài c a Nguy n Ti n Lãng và m t vài ng i b n Pháp c a gia đình. Bài vi t v Bàø c a Cù huy C n không có trong tay. Cu n sách quan tr ng c a Ph m kh c Hoè : t Tri u đình Hu đ n chi n khu Vi t B c và K chuy n vua quan nhà Nguy n ch đ c đ c nh ng đ an trích đ n mà n i dung qu th c khi m nhã và tuyên truy n nhi u h n là s th c. M t s bài báo trên các báo chí H i ngo i th ng vi t thi u đ ki n kh t n, vi t cho có mà thôi.

Vì th , cũng ch thu t p đ c bao nhiêu. Th t là b t công v i Bà quá và cũng vô tình quá. Ch xin l y t m lòng đáp i đ c ph n nào hay ph n y.

1.- TH I CON GÁI

Cô Nguy n H u th Lan Marie Thérèse là con m t nhà đ i n ch , đ t Gò Công. B đ c Tây cho đi h c Phá p v , r i m đ n đ i n trà và cà phê cao nguyên Trung ph n. Các đ i n ch khác th ng ít ch nên ch loay hoay v i ru ng, v n t c, s ng nh b ng l c t đó mà ra. Nh ng ông bà Nguy n H u Hào có v n Tây h c, có đ u óc nên m i nghĩ đ n khai thác đ n đ i n. Vào th i k đó, kho ng nh ng năm 1920-30, báo Nam K đ a ph n ra hàng tu n đã khuy n khích ng i Annam khai thác đ n đ i n, m mang kinh doanh, k ngh đ c nh tranh v i ng i Tây và c v i ng i T u nh trong i m đ u c a t báo: "T báo có ý khai đàng văn

minh cho nhân dân đ ng t n phát cho b đ o vi c đ i đ u thông thu c. Vì th trong nh t báo 's bi n lu n v nh ng đ i đ o lý, phong hóa, bá ngh , bác h c và văn tin... nên s g i t và h u ích thì đem đ ng vô h t". (trích l i trong bài Ch Qu c Ng , giai đo n s kh i c a chính tác gi).

Nhà ch có hai ch em, ch là Agnès Nguy n H u Hào đã h n có n p s ng văn minh thành th c a l p dân gi u có. Cu c s ng hai ch em c khách quan mà nói là sung s ng, đ y đ , đ c c ng chi u. H đã s ng tu i thanh xuân êm đ m và m m ng. Và có l đó là giai đo n h nh phúc nh t đ i c a ng i thi u n sau này làm Hoàng H u. Theo nh ng b c hình ch p trong t Indochine thì c hai ch em đ u cao l n h n h n nh ng ng i ph n Vi t Nam bình th ng. Tôi mê b c nh Hoàng H u ch i tóc r , v n khăn và nhìn nghiêng bên trái, không nhìn th ng. Nh ng b c nh m c đ m, hay nh ng b c nh m c tri u ph c, ho c ngay c ngày c i coi cũng đ c đ c v y thôi. Theo cách nhìn c a tôi, có nh cô Agnès không l y gì làm xinh x n l m, g ng m t x ng x ng, thi u đ y đ n. Nh t là thi u cái nét đoan trang, đ u hi n nh cô Lan. Tôi c nghĩ, ph i cảm n ông cái ông Tây nào đó đã ch p nh ng b c hình mà Nam Ph ng Hoàng H u đ p nh th , l t đ c c cái h n, cái ph n sâu th m c a đ i s ng bên trong. Ph n cô Agnès, có v Tây h n. Cô đã l y ch ng s m, h c hành ch ng hi u đ n l p nào. Ông ch ng là bá t c Didelot, làm công ch c cho Tây. C quăng đ i tu i thanh xuân này, g n nh không có m t ai có th hé l cho bi t đ i s ng hai ti u th ra sao.

Nh ng đ a vào m t vài s ki n mà suy đoán thôi. Ch ng h n, trong m t bài vi t c a ông Nguy n Ti n Lãng, con r c Ph m Qu nh sau này đăng trên t Indochine có k r ng, tr c ngày đám c i thì hai ch em đ n m t căn nhà c a gia đình đ ng Nguy n Du bày gi , t c quá không nh s , tr c ngày ra Hu . Đ i u đó cho th y, các cô Sài Gòn đ đi h c ch không Gò Công. Th i đó, Sài Gòn ch r ng nh cái bàn tay. (2) Nh l m. Bé l m. Qua kh i b n Nhà R ng, sang Khánh H i là lau s y. Qua kh i Nancy, ch Quán là đ ng không mông qu nh. Ch a t i c u Tr ng Minh Gi ng đã là bãi sình r i. Các ti u th đ ng Nguy n Du, m i sáng đi nhà th thì bằng qua đ ng Lê Văn Duy t, t i đ ng Bùi Th Xuân ch ng n a cây s là t i nhà th Huy n Sĩ. Nhà th này theo thói quen l y tên ông Huy n Sĩ hay Lê Phát D t vì ch c là ông đã công hi n nhi u đ xây đ ng nhà th . Ông Huy n Sĩ l i là bác ru t các ti u th .

N p nhà nh v y, v a gi u có, v a có ăn h c, v a theo n p s ng Tây ph ng v i t t ng t do phóng khoáng đã h n khác v i các "công t B c Liêu" v l i s ng, l i nghĩ, l i gi i trí. L n lên, cô ch đã yên m t b ch ng con, ph n Hoàng H u t ng lai đ c cha m g i sang Pháp h c tr ng Couvent des Oiseaux.

Có đ lu n l n l n Couvent des Oiseaux bên Pháp v i bên này, nhân ti n xin làm sáng t thêm v n đ này. (3)

Nói thêm chút n a đ ch ng t mình có chút yên bác. H i Bà h c Couvent bên Pháp nhà tr ng h n n m ph Ponthieu và Verneuil. Nh ng h i Ponthieu đ đâu thì qu tình mù t không bi t.

Có sách ghi cô đ tú tài Tây r i m i v , đ i u này cũng không kh ng đ nh rõ đ c. B o Đ i ch ghi: "Elle vient de terminer ses études au Couvent des Oiseaux, en France". T t c th i gian này, không m t ai bi t cu c s ng ng i thi u n Tây h c, duyên dáng, hi n th c ra sao. Ch bi t, cô đã v n n c năm 18 tu i.

2. CU C HÔN NHÂN C A CÔ NGUY N H U TH LAN

Cuộc gặp gỡ lần đầu.

Có một câu hỏi được đặt ra là cô Nguyễn Hữu Thụ Lan đã quen và gặp Bồ Đệ trong trường học nào và ở đâu. Có một số tác giả cho rằng họ quen nhau trên cùng một chuyến tàu thủy của hãng Messagerie Maritime và những cuộc tình duyên kỳ ngộ, lãng mạn. Một hoàng tử gặp giai nhân trên một chuyến tàu, yêu nhau rồi quy thuận hôn nhân. Trên thị trường Indochine, có một vài bài viết của ông Nguyễn Tiễn Lăng, một người thân cận của Hoàng Hữu, nhưng tôi cũng không thấy đâu nói rõ về vấn đề này. Cho dù có đi cùng chuyến tàu không chắc gì đã có thể gặp nhau. Nếu có chuyến đó thì vua Bồ Đệ hẳn cũng ngại không nhắc đến trong hồi ký trích dẫn sau đây. Cái tên của người Việt Nam là họ có một người viết thật là kéo theo cái lô ngụy khác xu hướng họ theo. Dù sao, tôi cũng không dám quy kết gì về đề u này. Nhưng một đề u không cần bàn cãi nữa là căn cứ vào tập hồi ký "Le Dragon d'Annam" của vua Bồ Đệ là đúng nhất. Vua Bồ Đệ cho biết ông đã gặp Nam Phụng Hoàng Hữu Đà Lạt, chứ không phải trên tàu, ông đã gặp vào cuối năm 1932. Xin trích dẫn ý của vua sau đây: "C'est alors qu'à la fin de l'année, m'étant rendu pour quelques jours à Đà Lạt où séjournait également le gouverneur général Pasquier, celui-ci, à l'occasion d'une rencontre dans les salons du Langbian Palace, me présente une jeune fille qui était en compagnie de Mme Charles, Marie-Thérèse Nguyễn Hữu Hào, appartient à une famille de riches propriétaires terrien de Cochinchine. Catholique, comme ses parents elle vient de terminer ses études au Couvent des Oiseaux, en France. Elle a dix huit ans. (Sách đã dẫn trang 63) Đức đế an văn trên, thấy có gì là lạ. Chẳng hiểu tại sao cứ đám người tai to mắt lớn lại không hẹn mà gặp nhau ở Đà Lạt. Có bà Charles, người đi đầu cho Bồ Đệ đi cùng với cô Lan, bà lại là bạn của gia đình Nguyễn Hữu Hào. Có bài viết nói ông Lê Phát Đạt đến cháu gái đến ra mắt Bồ Đệ. Cô cháu gái lại là ôi năm chán mặt đi, ăn mặc sai thời. Tôi nghĩ, ông Đạt không thể cách điệu người đến cháu gái ra mặt Hoàng Thục Ngọc, nếu không có một số phẩm vật. Cùng lắm ông chỉ là người thừa hành thôi. Đích thực là có số phẩm vật, có toan tính thực tế gì ba toàn quyền Pasquier, ông bà Hào và cháu Charles. Cho dù thực đó có gặp nhau trên tàu trên bè gì cũng không quan trọng. Sau buổi gặp gỡ ở Đà Lạt, kỳ ngộ như một bài thơ. Số phẩm vật này cũng rất bình thường và tự nhiên của người Bồ Đệ. Vấn đề chính là họ đã yêu nhau và quy thuận hôn nhân: "Après quelques entretiens, un tendre sentiment naît entre nous. Nous nous promettons de nous revoir".

Nhưng truyện của cuộc hôn nhân.

Theo vua Bồ Đệ, từ ngày hồi hôn, rất nhiều những tin đồn chung quanh việc hôn nhân người và cho Ông. Bà Từ Cung đã đành, các vị quan lại trong triều, mọi người đều có người của mình để đề cập. Vua đã hỏi biết được đầu đó và Ông đã hiểu rõ cho biết ông quy thuận không chấp nhận chỉ đa thê và những chuyện khác. Vì vậy, vua không tranh dành ngôi

Tác Giả: Nguyên văn Lác
Thứ Tư, 29 Tháng 12 Năm 2010 09:53

Miền H ồ ng ồ ng B ồ u Vĩnh
B ồ o Quý Đ ồ nh Long Tr ồ ng
Hi ồ n Năng Kham K ồ Thu ồ t
Th ồ Tho ồ i Qu ồ c Gia X ồ ng

Có một số tác giả đã viết không đúng về vấn đề này. Một là giới Công giáo. Chúng ta cho rằng vua Bảo Đại là người đã theo đạo Kitô giáo. Thờ ơ với vấn đề tôn giáo, ông Bảo Đại rất thoáng, mình bạch và rất trung lập. Ông không theo đạo nào cả. Như ông viết: "Au palais, il n'y avait qu'un Dieu: L'empereur, fils du ciel". Vậy không hề có chuyện đó. Ngay cả các Hoàng tử, Công Chúa chúa cha chúng ta đã rửa tội, theo đạo Kitô giáo. Một điều nữa, dù luôn luôn cho rằng Hoàng Hậu Nam Phương phải xin phép Vatican rồi mới được lấy chúng. Nhưng theo hời ký của Vua Bảo Đại, chỉ sau khi làm đám cưới xong, ông mới gửi thư cho Giáo Hoàng Piô 11 mới là

th qua trung gian ng i Pháp, vì th i đó ta ch a có liên l c ngo i giao v i Vatican. N u Hoàng H u mu n xin phép thì ph i g i th qua các cha c , theo h th ng nhà đ o. Cho đ n nay, ch có b ng c gì, ch có vấn b n nào cho th y có phép chu n c . Có th ch là đ n đ i. Vua B o Đ i g i th cho toà thánh không ph i đ xin phép, xin t c gì c mà b y t l p tr ng và quan đ m c a vua B o Đ i. Hãy xem ông vi t: "Cette lettre avait moins pour but de régler la question personnelle de mon mariage et de l'éducation envisagée pour mes enfants que d'apporter et de provoquer des éléments de réponse à un conflit ouvert depuis des siècles et, plus encore, de faciliter la rencontre entre deux mondes: l'Occidental et l'Oriental, à travers notre pays d'Annam, 'terre de rencontres', et à travers ma personne qui, pour la première, et vraisemblablement pour la dernière, par l'éducaion recue, réunissait les conditions d'une véritable confrontation entre deux civilisations". Đ n văn trên c a vua B o Đ i giúp đ p h t nh ng bàn tán bên l , nh ng chuy n t n m n th i ph ng v chuy n đám c i c a ông v i cô Nguy n H u Th Lan.

Nh ng tr ng i mà cô dâu t ng lai g p và ph i đ ng đ u.

Đ t mình vào đ a v Hoàng H u Nam Ph ng m i th y th m thía đ c nh ng tr ng i, nh ng khó khăn mà Bà ph i ch u đ ng. Th t qu không đ g l y đ c m t ông vua và cũng không đ gì làm Hoàng H u. (4) Nh ng l ch s cũng cho th y không thi u tr ng h p tr c đây x Nam K mà có l n vua B o Đ i đã g i là mi n đ t h a đã c ng hi n cho tri u Nguy n nh ng ng i con gái tài ba và s c đ p:

- Bà T Dũ, t c cô Ph m Th H ng là v vua Thi u Tr và là m vua T D c. Bà là tiêu bi u cho m t l p ng i ph n đ c h nh, có h c v n, làm g ng sáng cho m i ng i trong tri u đình.

- Sau đó đ n bà H Th Hoa, v vua Minh M ng

- và cu i cùng là Cô Nguy n H u Th Lan.

Tên c a bà là Nam Ph ng Hoàng H u mang ý nghĩa đó, ch th đó là H ng th m c a mi n Nam. Tên đó bi u th c n t l n ng i đ m l i vinh đ cho ng i dân x Nam K . (LTS: tác gi ghi ch đ m)

Nh ng cái khó l n lao nh t Bà ph i đ ng đ u vì Bà là ng i Công giáo. Nh ng ch đ c m đ o h i nào m i ch v a ráo m c. Lòng ng i ch a n. Đi u đó cũng ch ng t Bà là ng i có cá tính, can đ m và trung thành v i đ o giáo c a Bà. Gi đ m t ng i đàn bà khác thì sao? S b t t c , s làm t t c và b ng b t c giá nào đ đ c làm Hoàng H u. Hi u đ n c i ngu n m i hi u đ c nhân cách c a Bà, cái cao quý c a m t nhân ph m và cái trong sáng, ngay th ng c a m t ng i đàn bà có giáo đ c. Ch v m t đ m này thôi, Bà là ng i đáng n tr ng.

Qua những ngày phiêu lưu chung quanh vua và Hoàng Hậu sau này, mọi người không thể bắt chuyện với lòng kính trọng và quý mến cái nhân cách của Bà.

3. NGÀY ĐÁM CỜ

Mọi chuyện đã xong. Dẫu lúc cũng từng ngỡ ngàng nói. Những đám mây mù đã tan. Phấn loạn nhào vào sự công nghiệp quy định của người rên của vua Bảo Đại. Họ chờ đón một biến cố có một không hai trong lịch sử triều Nguyễn, một mối nghi thiên hạ đến từ miền Nam với những sắc thái mới đến làm xôn xang mọi người. Một cô gái xinh đẹp như một miền Nam, Tây học, con nhà danh gia vọng tộc công thêm là một người Ki tô giáo. Bởi nhiều thế đến vào những sắc thái truyền thống, công truyền đã gần bó với Họ tộc mấy trăm năm nay. Họ kính, Họ lắng nghe, Họ trầm mặc, Họ khép kín, Họ đẹp, Họ thơ. Họ có tất cả, trở mặt làn gió mới. Chuyện đó đã xảy ra.

Vào ngày 20 tháng 3 năm 1934, người con gái đến từ phương Nam mang theo cái hừng hực miền Nam đã quy định đến nơi bệch qua những công của hoàng cung, vào Cung Thành. Và do tình yêu gần gũi với đến như thế, một đến như thế không khi có trở trêu, vào buổi sáng mùa xuân đó, công một cuộc đời mới đã mở ra. Bởi chính cô trở thành Hoàng Hậu của công nhân. Tuy, không còn ai nhắc đến cái tên Marie-Thérèse Nguyễn Hậu Thụ Lan nữa. Cô là Nam Phương Hoàng Hậu.

Lòng chờ đợi công xúc suất hành trình từ trong Nam ra Họ, chen lộn lo âu và sung sướng, trong niềm hân hoan không gì xiết, mọi công việc chờ đợi những gì sắp tới xảy ra cho mình, trong công thức mình là người đến có cái vinh dự làm Hoàng Hậu công nhân. Và trong phẩm phục áo màu vàng, một ân huệ đến bất tận mà vua đã dành cho nàng, đến nàng đến mũ có kết trên châu báu ngọc, đi hia mũi nhọn, tay công hết ngày từ đến vào hoàng cung.

Từ bên ngoài nhà khách trú của hoàng cung, cô đã bước lên xe hơi để đi vào Cung Thành, qua cửa Hiên Nhàn mà hai bên có những người lính hậu, chân quần xà cạp, đến nghiêm chỉnh như những người lính.

Buổi lễ đã được diễn ra tại điện Cần Chánh. Hãy nghe Hoàng Thái hậu kể lại: " J'ai en effet, décidé d'élever ma femme à la dignité d'impératrice dès notre mariage, alors que jusque-là ce titre n'était attribué qu'à la reine-mère, après le décès de l'empereur. Revêtue de la longue et ample robe de Cour, chaussée de costumes à la pointe retournée, coiffée d'une sorte de bonnet enrichi de pierreries, pour la première fois dans l'histoire de l'Annam, une femme s'avance seule, saluée par toute la Cour. Toujours seule, elle pénètre dans la grande salle où je l'attends, assis sur un trône bas" (trang 64). Vâng, bây giờ, chung quanh đây bá quan văn võ, Bà vẫn "seule" và chỉ bà sau này cũng "toujours seule". Trong suốt hơn 10 năm sống ở Huế, Bà vẫn seule như thế giờ đây đám thê nữ, quan thê nữ, dòng tộc, giờ đây nàng sẽ thái độ biệt lập, riêng nói, tôn giáo, nếp sống văn hoá, hèn v.v. Chỉ nàng sẽ khác biệt đó thôi cũng đây Bà vào lễ lễ một mình Và đã theo đuổi suốt cuộc đời còn lại của Bà. Ôi nhìn xét của Bà o Dời trong ngày đám cưới không có tính cách như những oan trái của đời Bà.

Sau buổi lễ, vua đã đưa Hoàng Hậu vào điện Kiến Trung mà trước đó Ngài đã cho sửa chữa lại thành một cung điện có những phòng nghỉ ngơi theo những phòng nghỉ ngơi bên Âu châu, trong đó có phòng ăn, phòng ngủ, phòng tiếp khách, phòng làm việc. Và nhất là phòng tắm và vườn sinh. Hơn còn trước, có đẹp ra Huế khá nhiều hơn, lâu đời một tháng hơn tháng là thế này. Tôi chỉ có một thắc mắc: Chẳng biết vua chúa, cung phi đi đâu và tắm rửa ở đâu. Chẳng ngàn người như thế, không thấy một cái cửa tiêu nhà tắm nào. Đó là nét lạ của Huế. Ai hiểu Huế hơn thì xin cho. Hiểu ra rồi thì không hiểu vì buồn cười một mình. Thế này, Bà ra vào điện Kiến Trung mà trách của Bà là cùng với vua cai trị thiên dân, đức trách lo về những việc xã hội theo lời yêu cầu của chính vua Bà o Dời.

Đến kết thúc phần này, xin đến với kết của vua Bà o Dời cho thấy vai trò quan trọng của ông bà Charles trong cuộc hôn nhân này:

"Le soir du mariage, nous invitons M. et Mme Charles à diner. Estimant leur mission accomplie ils vont repartir pour la France". (trang 64)

Phải nhìn nhận ở đây, lần đầu tiên, vai trò người phụ nữ đã thay tên đổi họ và đã hơn, cách này cách khác đã như những người trẻ trên xã hội những người phụ nữ Việt.

4. ĐỜI SỐNG GIA ĐÌNH CỦA HOÀNG GIA

Hoàng Hậu là phụ nữ đầu tiên có tên họ, như những người phụ nữ sống, nếp nghĩ Phương Tây, trẻ

tình thần dân chúng, trọng ý thức xã hội. Bà không phải là người chỉ quanh ra quẩn vào chỗ cái đèn lồng tối hôm đó thắp sáng lên, rồi tíu tít chuồn bươm son phồn, đón tiếp như một thế giới trí cho vua. Bà tham dự vào tất cả. Họp với các quan bộ, bàn và nghị sự tất cả các buổi lễ Nam Giao hay lễ Văn Thù. Chúng họ, lễ Văn Thù khánh tiết mừng sinh nhật vua thì chúng đi ra trong đêm Thái Hòa. Tất cả các lễ Bái Khanh cho mọi người có dịp bày tỏ lòng trung thành mừng thọ chúc thọ nhà vua trăm tuổi. Ngoài đêm, các học sinh đi đêm hành, tay cầm cờ Long Tinh, hát bài đăng đàn đêm hành qua cửa Ngõ Môn. Bên trong hoàng thành thì tất cả các màn múa hát do các học sinh trung học trình diễn và màn dâng hoa cho Hoàng Thái hậu và Hoàng Hậu. Nên như là không có những màn hát học tuồng tích cổ nữa. Cũng nên như là con trai chúng đi đêm hành ngoài đêm, ngoài hoàng thành mà thôi. Chúng như là các buổi lễ chúc thọ vua với lễ tất cả, cho học sinh vào ca hát, dâng hoa, người ta hiểu như một quy định để mọi người đều rõ.

Bà cũng là người phải nêu đầu tiên những ta cùng vua tiếp khách ngoài quốc nội Thái hậu chỉ Thái hậu Giỏi Thái hậu, Quốc trưởng Shianouk. Cái mà bây giờ người ta gọi là vai trò để một phụ nhân.

Bà cũng là Hoàng Hậu nêu đầu tiên xuất cung, tham gia các sinh hoạt xã hội như đã đi thăm các cô nhi viện, trường học Trung học Đoàn Khánh Huệ, Hàn, các cô nhi viện hoặc cửa Xã hội v.v..

Ngày chúng, Bà đi lễ nhà thờ Phụng Cam như mọi người dân bình thường. Cũng là chuyện lạ. Đó là người phải nêu đầu tiên trong ngôi vua Hoàng Hậu, ngôi vua mà ngày nay nghĩ như cũng khó mà tưởng tượng ra là có thể. Sáng sớm tinh mơ, Bà ra khỏi Hoàng Cung, không người kiệu với màn che phải kín làm bà khó chịu như người trong cũi. Nếu đi đó thôi cũng có thể gây ra những xầm xì to nhỏ. Nếu nêu đầu tiên, trong Hoàng cung, triều đình nhà Nguyễn, vóc dáng một người phải nêu uy nghi, đoan trang đem lại những nét đẹp trong sinh hoạt cung đình: giẫm đạp hoá lễ nghi, giẫm đạp trong những tình huống giao tiếp giữa tôi và chủ, tất cả những phóng khoáng, ngay thẳng, ghét những xun xoe xu nịnh, những lễ tiết xâm phạm. Nếu nêu đầu tiên, một người phải nêu Việ Nam công vua tiếp đón các nguyên thủ quốc gia khác trong vai trò để một phụ nhân như bây giờ. Toàn quyền Decoux đã hết lời khen ngợi bà là người đức hạnh, nết na, một sự đáng học hỏi hai nền văn hoá Đông Tây. Về phía quốc tế, Hoàng Hậu đã nhận được những bông hoa khen cửa Hàn Lâm Viện Y khoa Pháp và cửa Hội Hoàng Thái hậu Quốc tế.

Chúng chúng và không thể chối cãi được sự có mặt trong Hoàng Cung cửa Bà đã thay đổi bộ mặt Hoàng Cung. Những điều quan trọng họ cần, Bà trở thành biểu tượng, mẫu hình lý tưởng cho tất cả giới phải nêu Việ Nam noi theo.. Một để như giới phải nêu Việ Nam như vào Bà đã trở thành một mẫu hình để mọi người noi theo. Hình ảnh người phải nêu như đó được coi thiến, nâng cao và đẹp mãi.

Bà có năm người con lớn nhất là Bô Long, Phụng Mai, Phụng Liên, Phụng Dung và Bô Thung. Ngày thái tử Bô Long ra đời, mẹ ông 4 tháng 01, năm 1936 đã thi hành đúng như trong sách Hời Đẻn, người ta đã bán 7 phát súng thần công để loan báo tin mừng. Phụng bán 7 phát, vì theo tục lệ, đàn bà 9 vía còn đàn ông 7 vía.

Gia đình Hoàng gia theo lối sống mới ra bên ngoài như vua thường lái xe đi nghỉ hè ở Nha Trang, Đà Lạt... (5) Họ đi trên du thuyền Phi Long, đi câu cá ở biển Nha Trang để tránh nóng oi bức ở Huế. Cũng tại Đà Lạt, gia đình Hoàng gia có dịp đoàn tụ với ông bà bá tước và các con của gia đình này. Đôi khi Hoàng Hậu cũng theo vua đi câu hoặc đi săn thú rừng ở Ban Mê Thuột hay Đà Lạt.

Đây là những ngày tháng tươi đẹp êm đềm và hạnh phúc của đời Bà.

5. NHỮNG NGÀY THÁNG ĐEN TỐI

Có được hạnh phúc năm êm đềm hạnh phúc. Những tháng ngày còn lại báo hiệu những đám mây mù phủ kín tâm trí. Tháng 9 năm 1945, vua Bô Đệ do sự thúc ép của Việt Minh buộc phải thoái vị và nhận chức cố vấn bù nhìn cho Hồ Chí Minh. Cuộc tiến đánh của Hoàng ra Hà Nội đầy bất trắc rồi rồ. Rồi rồ và chính trị đã đành. Vội mà rồi rồ đến hạnh phúc gia đình lại là điều có thể. Những tin đồn về những cô gái Hà Nội và những mảnh phôi đã không thể mà quên tại Huế. Lý Lệ Hà là một trong số những người đó. Trong hồi ký của Trần Văn Đôn, ông đã nói thẳng ra một mảnh phôi phụ nhân, bà TVC nữa. Sự đời sao có thể éo le thế.

Trong dịp Phan Khôi Hòe với Huế, người đã bán đứng Bô Đệ, Hoàng Hậu đã hỏi thung Hoè với Lý Lệ Hoa. Hoè xác nhận là có thể còn nói thêm đó là một cô gái đẹp. Hoàng Hậu bức xúc phẫn nộ ngay, những người gần gũi thân cận với cô Bà, với nhà Hòe cảm thấy sự tiến gần ra cho Bô Đệ chỉ dùng. Chúng tôi ở Phan Khôi Hòe và Việt Minh có dính dáng gì đến việc hình thành của Bô Đệ hay không. Nào ai biết được. Những người như ông Mai Văn Hàm đã tài trợ cho Bô Đệ ăn ở Hà Nội là nào hỏi Bô Đệ đến thăm. Những hoàng thân anh em họ với Bô Đệ không lẽ cũng có thể phẫn nộ phá hoại gia đình ông Bô Đệ chăng? Chuyện đời khó biết được.

Danh sách những người dịp lắng những với Hoàng thường thêm dài, một cô gái Tù Hồ Ng Kông, Phi Anh và nhất là Mẹ ông Đệ.

Tác Giả: Nguyên ván Lßc
Thứ Tư, 29 Tháng 12 Năm 2010 09:53

Vì vậy, kể từ năm 1950, dòng họ Nguyễn với Bô Đới kể như không còn ở trong mặt Bà nà.

11 / 14

Bà sống cô đơn thì mọt im lặng như thế ngày 14-9-1963 tại làng Chabrignac. Bên cạnh có hai hoàng tử và ba công chúa sau mọt vài. Thế rồi có hai người giúp việc bên cạnh lúc Bà mọt.

Phấn đi Bà, còn rất nhiều đi u cho a để c sáng tỏ còn nằm trú ẩn trong vùng bóng tối của đi Bà. Nhưng phải chăng chính cái phấn bóng tối này lại là nơi trú ẩn an toàn nhất mà Bà muốn giữ lại đem về bên kia thế giới.

Và nếu thế rồi thì chúng ta chỉ còn biết tôn trọng ý nguyện của Bà và phải chăng Bà đã ra đi và không còn gì để nhìn lại và nói lại nữa. Mọt ngôi sao đã đi ngôi. Sự phấn Bà có gì trùng hợp với phấn người phấn nói chung. Có lẽ cần suy nghĩ thêm về nhân vật này.

Nguyễn Văn Lộc

Chú thích

(1) Trong cuốn Thuyết ai đi bên Vân Lâu của Nguyễn Lý Tồn có một vấn đề vua Bảo Đại là con ai? Xét ra cũng là một đề tài lý thú để bàn. Do sự quan hệ với mọt vài liên hệ với hoàng tộc, tài liệu cho biết, Bảo Đại là con vua Khải Định, nhưng mẹ là bà Hoàng Thị Cúc vốn chỉ là người hầu trong cung. Khải Định hình như không có con, nhưng khi bà Hoàng Thị Cúc có mang thì Thái Hậu, Đức Chánh Cung tra khảo đánh đập, hoàng tử Bảo Đại, tức Khải Định đã đứng ra xin sau: "Thưa A, thai nhi trong bụng Hoàng Thị Cúc chính là con của hài nhi. Vì dòng dõi của mình (vua Đông Khánh) hiếm muộn, nên tha cho Hoàng Thị Cúc và cho phép hài nhi được cưới nàng làm thiếp. Ý là theo lối kế của bà Nguyễn Thị Vy, cháu nội ông Nguyễn Hữu Đức (Phụ chính đi thế vua Đông Khánh). Mọt đi chỉ nghe khác qua lại nói lại của ông Bảo Uyển thì trước 75, bà Từ Cung (mẹ vua Bảo Đại), lúc đó đã ngoài 80, đã kể lại cho con cháu nghe, trong đó ông Bảo Uyển cũng có mọt. Theo đó, Đức Từ Cung cho biết, lúc làm gái hầu cho Ngọc Lâm Công Chúa, con vua Đông Khánh. Công Chúa thấy sai bà mang thai cho Bảo Đại, (hai người trao đi thế xong họ về nhau). Hai người ăn nằm với nhau, sau đó bà có thai và sinh ra Vĩnh Thụy, tức vua Bảo Đại sau này. Cả hai người tin đi xác nhận Bảo Đại ăn với Hoàng Thị Cúc, rồi có con. Chính sự không có, đành tin vào những nhân chứng sống. Đi u chính là bà Hoàng Thị Cúc, sau này là Đức Từ Cung là mẹ vua Bảo Đại. Chuyện đó đi rồi. (Xem Thuyết Ai đi Bên Vân Lâu, trang 395-401, của Nguyễn Lý Tồn)

(2) Theo Hoeffel, trích trong Indochine "Bãi La région Saigon, Cholon". Sài Gòn, Cholon lúc

bây giờ chiều rộng có 5000 mét Tây, chiều dài từ Đông sang Tây là 15 kilô mét và chiều rộng có vẻ như 6 kilô mét.

(3) "La naissance de Dalat", của ông A.Baudrit viết: Đà Lạt được khám phá ra vào năm 1893. Sau đó mãi đến năm 1898, người ta mới khai thác được một vùng đất làm một cái vườn và một cái đích cung cấp rau cho đoàn người lên công tác. Vì thế, vườn rau được đặt tên là "Ferme de Dankin". Sau đó, tác giả tiếp tục câu hỏi "Est-ce alors que commença la création de Dalat". Hỏi rồi tiếp mình trả lời: "Pas encore". Nhưng đi xuống sau đây mới thực sự quan trọng và có ý nghĩa. Trong một bài báo khác gần đây người ta đã nêu và rách, và để, và đoán mò không rõ tên tác giả có ghi chép: vào năm 1934, Giáo Hoàng Pio 11 mới yêu cầu một bản trên Cơ cấu dòng để các sự ra đời người. Cái duyên là họ đã quy định sang truyền giáo ở bên Việt Nam. Vì thế, họ đã thiết lập hai trường: một ở Đà Lạt, một ở Hà Nội, khu Ngõ C Hà. Nhưng mãi đến năm 1937, trường mới mới được xây dựng xong. Trong khi đó Cô Nguyễn Huệ Thụ Lan đã làm đám cưới với vua Bảo Đại từ năm 1934. Nhưng hai chị em quý tộc không thể nào học Couvent des Oiseaux được. Chỉ có sau này, khi đã lên ngôi Hoàng Hậu, bà có ghé thăm trường mà thôi.

(4) Năm 1927, có bài viết "Le mariage d'une princesse d'Annamite" trên báo Thời Kinh. Thời Nam Phong, năm 1923, số 69 cũng có bài viết tương tự. Năm 1934, trên Bulletin des Amis du vieux Hue (BAVH), trang 145-168, trong một bài viết có nhan đề "Cérémoniale d'autrefois pour le mariage des princesses d'Annam" của L. Sogny. Khi các công chúa được 16 tuổi thì bắt đầu phải dự định chuyện gì nên cho các cô rồi. Thời đó, người ta chọn ra một danh sách các con, cháu, ngay cả đến chết các công thần nộp lên vua. Vua chọn một vào tên anh nào, anh đó có may mắn được làm phò mã. Số còn lại sau đây thêm phần phức tạp. Lúc Thiệu Trị mất theo tục lệ, mới chuyển các hoàng tử và hoàng đế tang vua cha. Đến Tự Đức thì thôi, nghĩa là năm 1854, số các công chúa chưa chọn trong 3 năm lên đến 30 cô, tất cả gả các con của Minh Mạng, Thiệu Trị gom lại. Lúc đó, người công chúa đã quá tuổi 16 thuộc loại già cỗi (Abricot murissant), chưa có ai rước đi. Trong số các công chúa, người cô xấu xí lại càng khó kiếm chồng hơn. Dù lúc đó có đến thì có người con trai các công thần sợ phải lấy một công chúa hoặc vì quá lớn tuổi, hoặc xấu không hợp nên đành đánh bài ba chân bốn cẳng chọn một người. Triều đình không biết làm thế nào đành phá lệ tuyển một xuống hàng quan lại thì thôi. Nào đã xong, còn xem tuổi tác công chúa có hợp không đã. Rồi cho tên một người nào đó vào trong hộp số, rồi để, công chúa bắt trúng tên ai thì người đó được làm phò mã. Công chúa chọn một lúc đám cưới nên cũng tìm được cách để xem một phò mã tương lai là ai. Cũng người anh em ra nói một.

Thời các hoàng tử cũng nhiều kẻ phiến toái lắm, và thậm chí lắm. Thời đó phải đến vài danh, rồi nộp trả, nộp cát, sau đến là thân chinh và hiệp các, công chúa và phò mã ăn chung một miếng thịt con vịt, rồi uống rượu.

Câu chuyện mọt con tem

Tác Giả: Nguyễn Văn Lộc

Thứ Tư, 29 Tháng 12 Năm 2010 09:53

Mọi chuyện xong thì mọt phò mã được thặng 3 nghìn lạng bạc để mua nhà, gả là phò, còn vãi 3 vắn lạng để sắm sửa quần áo, đồ dùng và trang sức v.v.. Ngoài ra, phò mã còn có 50 ngỗng hươu, có mọt đội trống do triều đình tặng trả chi phí lạng bạc.

Ôi trùng trùng điệp điệp này đến kia. Cũng xong cũng trả ya, chóc vỹ. Cũng nên nhá, ch có vua là có cung phi cung nữ, bao nhiêu cũng được. Còn phò mã thì không được quy n có v hai, ch trả khi công chúa không có con.

(5) Nhân đây, có được được mọt bài báo khá lý thú, được cập đến đến chuyện du xuân được biết của vua Đồng Khánh. Bài báo còn lý thú hơn nữa là tác giả Phan Thuần An, tên thật là "nhà nghiên cứu Hu". Gả là nghiên cứu chủ thể ra ông đã dịch và chép nguyên con mọt bài của Cosserat, trong BAVH, Hu thể trang 301 đến trang 306, có nhan đề là "Les Fêtes du Tết en 1886 à Hue. Promenade du roi". Trong đó, Cosserat chép lại bài tiếng thu của phóng viên báo Figaro, lúc đó cũng có mọt Hu. Thể ra ch nên làm thế để làm gì. Nội dung bài báo lại thể ra không n m vng cho l m. Thể lúc thay thế vua Hàm Nghi, Đồng Khánh ch là thế bù nhìn d sai b o của ng i Pháp. Vì thế tiếng Prudhomme, lúc đó đang Hu đã yêu cầu nhà vua phải xuất hiện ngoài hoàng cung để cho dân chúng biết là vua không bị quân thúc. Mục đích của Prudhomme ch có vỹ. Và đến giờ n ch có vỹ.

Sau 40 năm tiếng nh Hoàng H u